

Opsamling på og refleksioner over dialoger om et Kulturens Analyseinstitut

15. oktober 2021

Danske Kulturbestrelser, KL, Dansk Erhverv, Center for Kulturevaluering ved Aarhus Universitet og Augustinus Fonden har foreslået at oprette et analyseinstitut på kulturområdet, som skal bidrage til et bedre indblik i kulturens betydning for den enkelte borger og kulturbruger og for samfundet som helhed.

Initiativgruppen præsenterede i midten af august 2021 et oplæg til en model for et analyseinstitut på kulturområdet. Forslaget har givet anledning til en dynamisk og engageret debat blandt et bredt felt af kunstens og kulturens aktører. Rigtig mange udtrykker opbakning til ideen og mange har med nuancerede betragtninger tænkt videre over den konkrete organisering og opgaveportefølje for et analyseinstitut.

Siden lanceringen har gruppen været i dialog med store dele af kulturlivet for at kvalificere og nuancere oplægget. Det er sket gennem en række møder og samtaler samt ved et fællesmøde på Børsen d. 7. oktober 2021, hvor ca. 80 personer fra mange dele af kulturlivet deltog.

Følgende er en kort refleksion over de vigtigste pointer som initiativgruppen har taget med fra drøftelserne og debatten til det videre arbejde. Det er således ikke en 1:1 gengivelse af de mange dialoger og den debat der har været, men initiativgruppens refleksioner på baggrund heraf.

Generelle betragtninger

Generelt oplever initiativgruppen en bred tilslutning til ideen om et Kulturens Analyseinstitut. Det er blandt andet blevet bemærket, at tilstedeværelsen af et lignende sektorinstitut i andre lande i sig selv har været med til at ændre samtalen om kulturens værdi og betydning. Men der er også fremkommet en række opmærksomhedspunkter, som er adresseret i det følgende.

Det er flere gange blevet fremhævet, at kulturlivet er en meget bred og fragmenteret sektor, og at en fyldestgørende afdækning forventeligt vil kræve langt flere ressourcer til instituttet end foreslået. Initiativgruppen er enige i denne betragtning, men har ville fremlægge et realistisk bud på en koordinerende brobyggerfunktion, der først og fremmest har fokus på at skabe overblik over eksisterende viden og igangsætte udviklingen af relevante analyser som den primære driftsopgave. Ad åre vil opgaven og vidensbehovet blive præciseret i samarbejde med andre vidensproducenter og der vil potentielt kunne ske en gradvis niveauhævning. Her er det forventeligt, at tilstedeværelsen af et analyseinstitut vil kunne rejse supplerende projektmidler til konkret afgrænsede projekter.

Det er også blevet fremhævet som en generel betragtning, at blikket fra et analyseinstitut først og fremmest skal være rettet mod fremtiden, og give plads til forskellige perspektiver, herunder på kulturens bredere samfundsmæssige rolle. Gruppen er meget enige i denne betragtning.

Endelig vil gruppen gerne på baggrund af dialogerne fremhæve, at et analyseinstitut ikke skal træde i stedet for gode eksisterende vidensinitiativer, som fx Applaus, Fremtidens Biblioteker mv. som også modtager offentlig finansiering, men netop udvikle et tæt samarbejde med disse.

Målgrupper

Flere aktører har undervejs fremhævet behovet for at skelne skarpere – og eventuelt prioritere – mellem forskellige målgrupper med en direkte interesse i et Kulturens Analyseinstitut. Gruppen har på den baggrund skitseret hovedmålgrupperne, som de umiddelbart fremtræder:

- Kunstnere og indholdsproducenter
- Kulturvirksomheder og -institutioner
- Politiske beslutningstagere og myndigheder
- Borgere, herunder kulturudøvere, kulturforbrugere og kulturfrivillige
- Uddannelse og vidensproducenter
- Organisationer, fag-, kunstner- og brancheforeninger
- Fonde og civilsamfund
- Medier

For *kunstnere og indholdsproducenter* vil et nyt analyseinstitut kunne bidrage til at belyse socioøkonomiske rammer og vilkår samt arbejds- og produktionsforhold. Et analyseinstitut vil også kunne bidrage til mere systematisk at belyse talent- og eliteudvikling, herunder systematisk at belyse markante resultater og international anerkendelse og forretning på tværs af kulturområdet.

For *kulturvirksomheder og -institutioner* vil et nyt analyseinstitut kunne bidrage til at udvikle brugerrelationer og eksempelvis øget inddragelse af teknologiske løsninger og nå ud til nye underrepræsenterede målgrupper. Et analyseinstitut vil også kunne bidrage til at skabe indblik i betydende forretnings- og aftalemodeller på området og styrke aktørernes indsigt i og interesse for relevante udviklingstiltag.

For *politiske beslutningstagere og myndigheder* vil et nyt analyseinstitut kunne bidrage til at belyse de rammer og vilkår, der gælder for lokal og national kulturdeltagelse og forbrug samt et bedre grundlag at vurdere økonomisk omfang, effekt og nytte af offentlige tilsagn og investeringer. I praksis vil Analyseinstitutet kunne bidrage til analyser på faciliteter og engagement, og til en mere systematisk måling og viden om kulturens afledte virkning og effekt på andre områder såsom trivsel, livskvalitet, sammenhængskraft, bosætning, erhvervsudvikling, sundhed, socialt udsatte mv.

For *borgere og kulturengagerede brugere* vil et nyt analyseinstitut kunne bidrage til at belyse den private udøvelse af kultur, bestemte kulturvaner og -forbrug samt det frivillige engagement i kulturlivet. Det vil fx kunne være i form af interesse-, trivsels-, effektundersøgelser og særlige segmentundersøgelser mv.

For *organisationer, fag-, kunstner- og brancheforeninger* vil et nyt analyseinstitut kunne bidrage med tværgående overblik og opsamlinger på økonomiske nøgletal, rammer og vilkår på kulturområdet, konsekvensanalyser på aktuelle politiske forslag og sparring omkring udvikling af egne analyser.

For *uddannelsesaktører og vidensproducenter* vil et analyseinstitut kunne give et indblik i sektorforhold, der kan medvirke til at styrke uddannelses- eller skoletilbud. For nuværende og fremtidige vidensproducenter, herunder universiteter og private vidensudviklingsinitiativer i regi af foreninger, organisationer og fonde vil et analyseinstitut kunne fungere som koordinerende brobygger og kompetenceudvikler.

For *fonde og civilsamfundsaktører* vil et nyt analyseinstitut kunne medvirke med et styrket vidensgrundlag for effekter af investeringer og engagement holdt op imod andre områder.

Endelig vil et nyt analyseinstitut i forhold til *medier* kunne bidrage til at kvalificere debatten. Det vil yderligere kunne supplere den eksisterende medieforskning under DR og bistå de aktuelle og pågående analyser af fx tech-giganternes rolle og betydning på kulturområdet.

På baggrund af ovenstående gennemgang er det initiativgruppens anbefaling at analyseinstituttet først og fremmest skal have de tre første grupper – *Kunstnere og indholdsproducenter, Kulturvirksomheder og -institutioner* samt *Politiske beslutningstagere og myndigheder* som deres primære eller kernemålgruppe, mens de øvrige målgrupper bør være at betragte som afledte interessenter.

Fokus på diversitet og mangfoldighed

Der henvises i oplægget til to store samfundstendenser, nemlig bæredygtighed og grøn omstilling og øget digitalisering og digital omstilling. I dialogen med brancheaktørerne bliver der også fremført behovet for fokus på mangfoldighed og diversitet som et tredje betydeligt emne, som et analyseinstitut bør forholde sine aktiviteter til. Gruppen er enige i denne betragtning.

Metodeovervejelser

Analysen skal have metodisk kvalitet og nærhed til universitetsforskere

I dialogen med aktørerne har der været bred enighed om, at instituttets anvendelses- og efterspørgselsorienterede tilgang ikke må skygge for metodeudvikling og kendskab til relevante nye forskningsmetoder på universiteterne. Enkelte har i forlængelse heraf fremført, at selvom universiteter har andre hensyn og interesser end et dedikeret Kulturens Analyseinstitut, så kunne det være en fordel at placere instituttet på et universitet af hensyn til netop metodeudviklingen.

Initiativgruppen har taget synspunktet til efterretning, men vurderer, at analyseinstituttet i sit virke skal være selvstændigt, men holde sig i netværkskontakt med alle universiteter – ikke kun ét – og ligeledes deltage i fælles og koordinerende indsatser om metode og metodeudvikling med øvrige vidensproducerende enheder (fx betydelige analyseinitiativer blandt branche- og kunstnerorganisationer, Kulturministeriets Center for Analyse og Kulturøkonomi mv.).

Endvidere er det gruppens vurdering, at den langsigtede, overbliksskabende, koordinerende og formidlende indsats, der er altafgørende, er en betydelig driftsopgave, som ikke vil kunne placeres på et universitet. Det vil kræve en selvstændig og uafhængig analyseenhed, der kontinuerligt kan løfte opgaven.

Vidensproduktion til brug for kulturpolitisk strategi og samfundsdebat kan ikke nøjes med kvantitative data

Mange aktører har i den løbende dialog givet udtryk for, at den kvantitative data ikke kan stå alene, hverken i forbindelse med politiske beslutninger eller i kulturlivets strategiske udviklingsindsats.

Initiativgruppen er enige i, at tal og data ikke alene kan dokumentere kulturens mangfoldige værdier eller udgøre det eneste beslutningsgrundlag. Et Kulturens Analyseinstitut bør derfor bidrage til at udvikle analysemetoder, der kombinerer kvantitative og kvalitative data, som kan underbygge de gode fortællinger om såvel kulturens iboende værdi og instrumentelle effekter, der er afgørende for udvikling af kulturområdet og de politiske prioriteringsmuligheder.

Samspil med andre vidensproducenter

Samspillet med de eksisterende vidensproducenter på området er undervejs blevet illustreret som en trebenet taburet, hvor Kulturens Analyseinstitut udgør et *første ben*, med udpræget sektorfokus. Et *andet*

ben rummer myndighedernes analyseindsats, herunder Kulturministeriets nyoprettede Center for Analyse og Kulturøkonomi samt Danmarks Statistik mv., mens de branche- og organisationsspecifikke vidensproducenter (fx Applaus, Fremtidens Biblioteker, Dansk Kunstnerråds undersøgelse af kunstneres vilkår i medfør af genstartsteamets anbefalinger samt musikkens genreorganisationers fælles analyseindsats m.fl.) udgør *et tredje ben*.

Initiativgruppen har noteret sig, at Kulturens Analyseinstitut skal stå sammen med og etableres sideløbende med den eksisterende vidensproduktion og forskning og ikke på bekostning heraf.

Et Kulturens Analyseinstitut kan ikke stå alene, men skal være en stærk holdspiller og brobygger, der er relevant for hele sektoren på tværs af kunstnere, kulturinstitutioner, lokale foreninger, staten, kommuner, organisationer og forskning. Det er gruppen vurdering at der er behov for et organ, der har viden om effekter og værdi på tværs af kulturlivet samt den omfattende drift heraf som sin kerneopgave, ligesom det er tilfældet i eks. Sverige, Norge og Finland.

Nærhed til kulturlivet

Endelig finder hovedparten af aktørerne det helt centralt, at Kulturens Analyseinstitut skal være uafhængigt og have armslængde til særinteresser hos såvel det politiske niveau som i kulturlivet, hvilket der også er lagt op til i oplægget. Det pointeres dog samtidig som afgørende, at denne armslængde ikke resulterer i en berøringsangst, der placerer instituttet langt fra kulturlivets hverdag og praksis.

Instituttet skal som præmis være tæt på kulturlivets aktører, hvad angår metodeudvikling og anvendelsesorientering, ligesom det skal understøtte aktørernes eget arbejde med data og analyse. Det står også klart, at instituttet skal kunne stimulere interessen og udvikle kulturlivets kompetencer på området kontinuerligt gennem relevant og brugbar formidling for at sikre nærhed og ejerskab i kulturlivet.